

การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์

Developing Self-Confidence in Early Childhood Using Literature and Creative Storytelling

OR67021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ เด็กปฐมวัยโรงเรียนเทศบาล 1 (วิทยานารี) ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง เด็กปฐมวัยจำนวน 18 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ 1. แผนการจัดประสบการณ์วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในเด็กปฐมวัย จำนวน 24 แผน รวม 18 ชั่วโมง (กิจกรรมเสริมประสบการณ์และกิจกรรมสร้างสรรค์) มีค่าความเหมาะสมระดับมาก 2. แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์ จำนวน 15 ข้อ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบ One-Group Time-Series Design วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ผลการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์ เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การกล้าแสดงออกเป็นตัวเอง การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และความภาคภูมิใจในตัวเอง ก่อนการทดลองรวมค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ 2.23 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.06 แปลผลระดับน้อย และหลังการทดลองรวมค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ 4.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.03 แปลผลระดับมากที่สุด พบว่า การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1. ควรมีการศึกษาผลการจัดประสบการณ์วรรณกรรมและการเล่านิทานสร้างสรรค์ที่มีผลต่อการพัฒนาในด้านอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น คุณธรรมจริยธรรม การมีวินัยในตนเอง 2. ควรมีการศึกษาผลการเล่านิทานที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมซึ่งมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

คำสำคัญ: วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์, ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

Abstract

The objective of this research is to investigate the impact of utilizing literature and creative storytelling on the development of Self-Confidence in early childhood, both before and after the experiential activities. The sample group early childhood from Municipal School 1 (Wittayanaree), situated in the town of Muang, Muang district, Chaiyaphum province. These children are in the second year of kindergarten, first semester, during the academic year 2023, all belonging to a single classroom, 18 early childhood. The sample selection method involves simple random sampling. The research tools employed in this study include: 1. A plan outlining the organization of literature and creative storytelling experiences designed to foster Self-Confidence in early childhood. This includes 24 plans, amounting to a total of 18 hours (comprising supplementary experiential and creative activities), with a high level of appropriateness. 2. An observation checklist evaluating self-confidence

behaviors in Early Childhood, conducted both before and after the literature and creative storytelling experiences. This checklist comprises 15 items. This research adopts a quasi-experimental design, and the One-Group Time-Series Design. Data analysis involves the use of mean values and standard deviations.

The research results indicate a substantial enhancement in the self-confidence development of early childhood through the use of literature and creative storytelling. Across three dimensions – the willingness to express themselves, adaptability to their surroundings, and a sense of pride – preschoolers demonstrated notable improvements. Prior to the experiment, the average self-confidence score $\bar{X}$ was 2.23 with a standard deviation (S.D.) of 0.06, reflecting a relatively low level of confidence. Post-experiment, the average score increased to $\bar{X}$ 4.39 with a standard deviation (S.D.) of 0.03, revealing a statistically significant and substantial rise in self-confidence. This change was observed at a significance level of .05, highlighting that the self-confidence development in preschool children was significantly higher after the activities compared to before. Recommendations for future research: 1 It is advisable to conduct studies on the outcomes of organizing literature experiences and creative storytelling that have broader impacts on development, such as moral and ethical development and the cultivation of self-discipline. 2 There should be an exploration of the effects of involving parents in storytelling activities, as it has the potential to influence changes in the self-confidence of Early Childhood.

Keywords: Literature and Creative Storytelling, Self-Confidence in Early Childhood

ความเป็นมาของปัญหา

ในสังคมปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและการดำเนินชีวิตเป็นเรื่องที่เป็นมิตรกับการเปลี่ยนแปลงของบุคคล ในสังคมนั้นต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อรับมือกับปัญหาต่าง ๆ แนวทางการพัฒนาตนเอง สำหรับความเชื่อมั่นเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ซึ่งส่งผลให้บุคคลสามารถคิด กระทำ ตัดสินใจ และแสดงออกของตนเองได้ ซึ่งทำให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขได้ การเข้าใจบทบาทของตนเองในสังคมที่เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมทำให้เกิดการพัฒนาทางวัตถุที่รวดเร็ว รูปแบบการดำรงชีวิตในปัจจุบันมีการมุ่งหาความสุขจากวัตถุฐานเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของตนเอง ทำให้เกิดความขาดสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุและด้านจิตใจ สถานะการดำเนินชีวิตแบบไทยเต็มไปด้วยความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทร และการช่วยเหลือกันจางหายไป สังคมที่เต็มไปด้วยการแข่งขันและเอาเปรียบกันมากกว่าการให้ความสำคัญต่อส่วนรวม ทำให้เด็กปฐมวัยที่กำลังเจริญเติบโตนั้นมีความมั่นใจลดลง (มุสดี ภูอินทร์, 2558) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือ 'คน' เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต ตั้งแต่มีชีวิตในครรภ์ วัยทารก วัยเด็ก วัยทำงาน และวัยชราโดยเฉพาะ ช่วงวัยเด็กตั้งแต่เกิดถึง 6 ปีนั้น ผู้เกี่ยวข้องต้องสร้างคุณค่ามนุษย์ให้กับเด็กรวมถึงการพัฒนาศักยภาพที่สมดุลและครบถ้วนทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์-จิตใจ สังคมและบุคลิกภาพ ช่วงวัยนี้เป็นช่วงเวลาที่สำคัญในการเจริญเติบโตที่เด็กเริ่มสร้างอัตลักษณ์ของตนเองโดยมุ่งไปที่มุมมองของตนเอง

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านวรรณกรรมและนิทานเป็นหนึ่งในวิธีที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็ก เนื่องจากว่าวรรณกรรมและนิทานช่วยให้เด็กได้สัมผัสประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่และบุคคลที่พวกเขาอาจจะไม่ได้พบเจอโดยตรง วรรณกรรมและนิทานสามารถมอบความรู้ เช่น การคิดอย่างวิจารณ์และมุมมองที่หลากหลายให้แก่เด็ก วรรณกรรมช่วยให้เด็กขยายเข้าไปในโลกความรู้และเปิดตัวของจินตนาการที่มีคุณภาพ ช่วยให้เด็กเข้าใจตัวเองและผู้อื่นรอบข้างผ่านโครงสร้างภาษาที่งดงาม (บังอร ศรีกาล, 2553: 3) วรรณกรรมช่วยสร้างความสนุกสนานและความเพลิดเพลินในเด็ก ตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมเป็นตัวอย่างที่เด็กสามารถเข้าใจการกระทำของผู้อื่น นอกจากนี้ยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งให้เด็กมีความรู้และเข้าใจถึงความแตกต่าง

ในวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น ช่วยเด็กเข้าใจโลกและได้รับประสบการณ์ใหม่ หากเด็กได้อ่านวรรณกรรมที่มีตัวละครที่แสดงลักษณะหรือความสามารถที่ต่างจากตนเอง ทำให้เด็กมองเห็นคุณค่าของตนเองและเข้าใจความแตกต่างของคนมากขึ้น เนื่องจากเนื้อหาของวรรณกรรมมีความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมของสังคมรวมถึงคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ ให้แก่เด็ก วรรณกรรมสำหรับเด็กสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมให้เด็กมีความเจริญงอกงามทางด้านสติปัญญาเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ (ดาร์เร็น ทัท, 2554: 3) ในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย มีวิธีมากมาย เช่น การใช้นิทานเพราะนิทานเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เด็กปฐมวัยมีความสนใจ สามารถกระตุ้นจินตนาการ ความฝัน ความคิด ความเข้าใจ และการรับรู้ให้กับเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551) นิทานเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จในเด็กปฐมวัย ทำให้การเรียนรู้เป็นประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพและเพลิดเพลิน

ความเชื่อมั่นในตนเองนั้นสามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้ เพราะทุกคนในสังคมมีความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จและมีความภาคภูมิใจในตนเอง พวกเขาต้องการให้คนอื่นยอมรับและเคารพต่อความสำเร็จของตนเอง หากความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองเพียงพอจะทำให้บุคคลนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง (สวนา พรพัฒน์กุล, 2520: 17) การสรุปได้ว่าความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้เด็กกล้าแสดงออก ซึ่งความคิดเห็นและการกระทำทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเองจะทำให้สามารถอยู่รอดในสังคมอย่างมีความสุข คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะช่วยให้มีบุคลิกภาพดีมองโลกในแง่ดีและมีความรู้สึกปลอดภัย กล้าแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนเองและสามารถประสบความสำเร็จในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ พัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กในระยะปฐมวัยมีความสำคัญที่สุดเพราะพัฒนาการของเด็กวัยนี้ มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการในวัยต่อมา อีริกสัน (Erikson) ได้อธิบายว่า ในระยะปฐมวัยเป็นระยะที่เด็กจะพัฒนาบุคลิกภาพที่สำคัญทางบวกหรือทางลบ 3 ประการ คือ ความไว้วางใจหรือความไม่ไว้วางใจ (ตั้งแต่แรกเกิดถึง 2 ขวบ) ความเป็นตัวของตัวเองหรือความไม่มั่นใจในตนเอง (ระยะ 2-3 ขวบ) ความคิดริเริ่มหรือความรู้สึกผิด (ระยะ 3-6 ขวบ) บุคลิกภาพของเด็กจะพัฒนาไปในทางบวกหรือเป็นไปในทางลบนั่นขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับเด็กและสภาพแวดล้อมตัวเด็ก บลูม (Bloom) กล่าวว่า การศึกษาของเด็กในช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของชีวิตเพราะเป็นช่วงที่เด็กพัฒนาความสามารถที่จะเรียนรู้มากที่สุด นั่นคือในช่วงนี้ถ้าบ้านและโรงเรียนมีสิ่งแวดล้อมและจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้สร้างเสริมบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ก็จะมีผลต่อพัฒนาการของเด็กในระยะต่อไปเป็นอย่างมาก บุคลิกภาพที่สำคัญที่ควรปลูกฝังให้กับเด็กในวัยนี้คือความเชื่อมั่นในตนเอง (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2538)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นจะเห็นว่า วรรณกรรมและนิทาน มีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็กๆ จากแนวทฤษฎีงานวิจัยต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้สนใจเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยได้นำผลการศึกษารุ่นนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการวิจัยแบบ One -

Group Pretest -Posttest Design

ตาราง 1 แผนการทดลอง

กลุ่ม	ประเมิน	ทดลอง	ประเมิน
ทดลอง	T_{Pre}	$X_1 - X_8$	T_{Post}

เมื่อ	T_{Pre}	แทน แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง
	$X_1 - X_8$	แทน แผนการจัดประสบการณ์วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์
	T_{Post}	แทน แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยหลังการทดลอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ เด็กปฐมวัยโรงเรียนเทศบาล 1 (วิทยานารี) ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2 ห้อง เด็กปฐมวัยจำนวน 38 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยโรงเรียนเทศบาล 1 (วิทยานารี) ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง เด็กปฐมวัยจำนวน 18 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

3.1 แผนการจัดประสบการณ์วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในเด็กปฐมวัย

3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที ทำการทดลองในช่วงเวลา 09.00-09.45 น.รวม 24 ครั้ง จำนวน 18 ชั่วโมง มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม

4.2 เก็บข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง (Baseline Data) โดยการสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 45 นาที โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกการสังเกตโดยผู้วิจัยในการจัดประสบการณ์วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที ทำการทดลองในช่วงเวลา 09.00-09.45 น. รวม 24 ครั้ง โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 3 ขั้นตอน ดังนี้

4.3.1 ขั้นนำ (ประมาณ 5 นาที) ครูนำเด็กเข้าสู่กิจกรรมโดยการร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง หรือปริศนาคำทาย ประกอบวรรณกรรมและนิทาน และสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างครูกับเด็กในการปฏิบัติตัวระหว่างฟังนิทาน

4.3.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม (ประมาณ 30 นาที) ครูอ่านหนังสือหรือเล่านิทานด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย สร้างสรรค์ผลงาน และแสดงบทบาทสมมุติ ตามจุดประสงค์ของการเล่านิทาน โดยครูมีบทบาทในการกระตุ้นส่งเสริมแรงเพื่อให้เด็กกล้าแสดงออกเป็นตัวเอง ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และความภาคภูมิใจในตนเอง

4.3.3 ขั้นสรุป (ประมาณ 10 นาที) ครูให้เด็กอาสาสมัครออกมาสรุปเนื้อหาของวรรณกรรมหรือนิทานที่ตัวเองได้ฟัง นำเสนอผลงานของตัวเอง และแสดงบทบาทสมมุติของตัวเอง เพื่อสรุปเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องและส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง

4.4 เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพื้นฐานศึกษาผลของความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ก่อน-หลังการทดลองโดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์

ตารางที่ 2 ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ใช้วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์ ก่อนการจัดประสบการณ์

รายการ	n	ก่อนการทดลอง		แปลผลระดับ
		$\bar{x}$	S.D.	
1. การกล้าแสดงออกเป็นตัวเอง	18	2.28	0.46	น้อย
2. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม	18	2.44	0.51	น้อย
3. ความภาคภูมิใจในตัวเอง	18	2.17	0.38	น้อย
รวมค่าเฉลี่ยผลประเมินทั้ง 3 ด้าน	18	2.23	0.06	น้อย

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดประสบการณ์วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์ พบว่า พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 18 คน ก่อนการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเอง ดังนี้ 1.ด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวเอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.46 แปลผลระดับน้อย 2. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.51 แปลผลระดับน้อย 3.ความภาคภูมิใจในตัวเอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.17 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.38 แปลผลระดับน้อย รวมค่าเฉลี่ยผลประเมินทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.23 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.06 แปลผลระดับน้อย

ตารางที่ 3 ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ใช้วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์ หลังการจัดประสบการณ์

รายการ	n	หลังการทดลอง		แปลผลระดับ
		$\bar{x}$	S.D.	
1. การกล้าแสดงออกเป็นตัวเอง	18	4.28	0.46	มากที่สุด
2. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม	18	4.39	0.50	มากที่สุด
3. ความภาคภูมิใจในตัวเอง	18	4.50	0.51	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ยผลประเมินทั้ง 3 ด้าน	18	4.39	0.03	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย หลังการจัดประสบการณ์วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์ พบว่า พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 18 คน หลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเอง ดังนี้ 1.ด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวเอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.46 แปลผลระดับมากที่สุด 2.การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.55 แปลผลระดับมากที่สุด 3.ความภาคภูมิใจในตัวเอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.51 แปลผลระดับน้อย รวมค่าเฉลี่ยผลประเมินทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.03 แปลผลระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ใช้วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์

รายการ	n	ก่อนการทดลอง		แปลผลระดับ	หลังการทดลอง		แปลผลระดับ
		$\bar{x}$	S.D.		$\bar{x}$	S.D.	
1. การกล้าแสดงออกเป็นตัวเอง	18	2.28	0.46	น้อย	4.28	0.46	มากที่สุด

รายการ	n	ก่อนการทดลอง		แปลผลระดับ	หลังการทดลอง		แปลผลระดับ
		$\bar{x}$	S.D.		$\bar{x}$	S.D.	
2. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม	18	2.44	0.51	น้อย	4.39	0.50	มากที่สุด
3. ความภาคภูมิใจในตัวเอง	18	2.17	0.38	น้อย	4.50	0.51	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ยผลประเมินทั้ง 3 ด้าน	18	2.23	0.06	น้อย	4.39	0.03	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์ พบว่า พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 18 คน ก่อนการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเอง ดังนี้ 1.ด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวเอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.46 แปลผลระดับน้อย 2.การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.51 แปลผลระดับน้อย 3.ความภาคภูมิใจในตัวเอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.17 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.38 แปลผลระดับน้อย รวมค่าเฉลี่ยผลประเมินทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.23 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.06 แปลผลระดับน้อย และหลังการทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเอง ดังนี้ 1.ด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวเอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.46 แปลผลระดับมากที่สุด 2.การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.50 แปลผลระดับมากที่สุด 3.ความภาคภูมิใจในตัวเอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.51 แปลผลระดับมากที่สุด รวมค่าเฉลี่ยผลประเมินทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.03 แปลผลระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวเอง ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.46 แปลผลระดับน้อย หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.46 แปลผลระดับมากที่สุด พบว่า เด็กมีความกล้าแสดงออกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากกรกล้าพูดกล้าแสดงท่าทาง กล้าลงมือกระทำ จากกิจกรรมการเป็นตัวแทนการเล่านิทานให้เพื่อนฟัง โดยในชั้นสอนครูได้ใช้เทคนิคการเล่านิทานในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เด็กดูเป็นตัวอย่างก่อน เห็นได้ว่าเด็กมีพฤติกรรมสบตาเพื่อนขณะเล่านิทาน มีความกระตือรือร้นอยากเข้าร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับ ทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์, 2545 : 46 - 49) อีริกสัน (Erikson) ได้เน้นความสำคัญของเด็กปฐมวัยว่า เป็นวัยที่กำลังเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่แปลกใหม่และน่าตื่นเต้นสำหรับเด็ก บุคลิกภาพจะสามารถพัฒนาได้ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละช่วงของอายุเด็กประสบสิ่งที่พึงพอใจตามขั้นพัฒนาการต่างๆ ของแต่ละวัยมากเพียงใด ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ตนพอใจในช่วงอายุนั้น เด็กก็จะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ที่ดีและเหมาะสมและพัฒนาครอบคลุมถึงวัยผู้ใหญ่ด้วย เด็กวัยนี้เริ่มเรียนรู้ที่จะช่วยตนเอง สามารถควบคุมตนเอง และสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ ภารณี คุรุรัตน์ (2535: 3-4) กล่าวว่า เด็กควรจะได้มีเสรีภาพในการคิดการแสดงออกและยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยให้เด็กเป็นผู้ร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด นอกจากนี้การดำเนินกิจกรรมยังมีลักษณะเป็นกันเอง สนุกสนานไม่ตึงเครียด ครูให้การเสริมแรงโดยการกล่าวคำชมเชย พยัก หน้าและยิ้มแย้มแจ่มใส ในการลงมือกระทำและความพยายามของเด็กขณะปฏิบัติการเล่านิทานและวรรณกรรม ซึ่งในบางครั้งมีเด็กบางคนไม่กล้าสนทนาโต้ตอบกับเพื่อน แต่เมื่อครูให้การเสริมแรงด้วยวิธีดังกล่าวข้างต้น และใช้คำพูดกระตุ้นให้เด็กสนทนาตามบทบาทตัวละครของหุ่นมือที่ตนเป็นคนทำ และให้เพื่อนในกลุ่มที่มีความกล้าเป็นผู้นำในการเล่านิทานร่วมกับคนที่ไม่กล้าแสดงออก ชี้อาย เมื่อจัดกิจกรรมนี้หลายๆ ครั้งจะทำให้เด็กที่ไม่กล้าแสดงออกรู้สึกมั่นใจในตนเอง ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจและได้ริเริ่มทำกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ในขณะที่ดำเนินกิจกรรมครูยอมรับความคิดของเด็กทำให้เพื่อนร่วมกลุ่มยอมรับในความคิด ความสามารถ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูไม่นำความสามารถของเด็กมาเปรียบเทียบกับกันแต่จะยกย่องชื่นชมในจุดเด่นและชี้ให้เห็นว่าเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกันต่างมีความสามารถต่างกัน แต่ละคนควรแสดง

ความสามารถของตนให้เต็มที่จนทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจในตนเอง พึงพอใจในการร่วมกิจกรรมการเล่นตามกติกา ทำให้เด็กปฐมวัยพัฒนาระดับความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ อุษณีย์ โพธิสุข (2542: 57) ได้กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความมั่นใจ หรือความกล้าของบุคคลที่จะทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้ตามที่ตนได้ตั้งใจไว้ แม้ว่าจะมีอุปสรรคก็ยังไม่ทำให้เกิดความย่อท้อยังคงสามารถทำสิ่งนั้น ๆ ต่อไป โดยมีความมั่นใจว่าตนสามารถที่จะกระทำสิ่งนั้นให้สำเร็จลงไปได้ด้วยความถูกต้อง

2. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 2.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.51 แปลผลระดับน้อย หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.50 แปลผลระดับมากที่สุด พบว่า เด็กมีการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากความสามารถในการร่วมกิจกรรมกับครูและเพื่อนด้วยความเป็นมิตร รู้จักช่วยเหลือ ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ และปฏิบัติตามกติกาในการเล่น จากกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติในตัวละครนิทานเรื่องต่างๆ มีการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนอย่างสนุกสนาน สอดคล้องกับ ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (เยวพา เดเซคูปต์, 2540: 28-29) กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนล้วนมีความต้องการในสิ่งที่จำเป็นเพื่อการดำรงอยู่ของชีวิต ซึ่งเกี่ยวกับการเจริญเติบโต การสืบพันธุ์ การมีอนามัยดี และรวมถึงการให้สังคมยอมรับเป็นความต้องการที่เกิดขึ้น เขาเชื่อว่าการปรับตัวและการได้รับประสบการณ์จากการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ควรเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับธรรมชาติของมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่ละเอียด เขาเชื่อว่านิสัยการปรับตัวบุคลิกภาพ รวมทั้งพฤติกรรมในการป้องกันตนเองของมนุษย์เป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ที่ผ่านมา บุคคลที่จะสามารถเผชิญกับสถานการณ์ในอนาคตและมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันได้ด้วยดีควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่น มีความเด็ดเดี่ยวไม่หวาดหวั่นต่อสิ่งใดๆ มีความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะที่จะช่วยให้เราสามารถทำสิ่งต่างๆ ประสบความสำเร็จ ช่วยให้คนเราเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิดกล้าแสดงออกปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยความมั่นใจยอมรับผลที่เกิดขึ้นด้วยความพอใจและภาคภูมิใจ สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ และแก้ปัญหาด้วยความรู้สึกมั่นคง อันเป็นคุณลักษณะผู้ที่มีสุขภาพจิตดีมีความสุขในการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531 : 23-24) กล่าวว่า การส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็ก ครูควรสร้างบรรยากาศที่ช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ด้วยการแสดงความเป็นมิตรกับเด็กพูดกับเด็กอย่างเป็นกันเอง เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกอย่างเต็มที่ ยอมรับในความสามารถของเด็กแต่ละคนและแสดงให้เห็นว่าความสามารถของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน

3. ความภาคภูมิใจในตัวเอง ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 2.17 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.38 แปลผลระดับน้อย หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.51 แปลผลระดับมากที่สุด พบว่า เด็กมีความภาคภูมิใจในตัวเองแสดงมากขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากความสามารถในการปฏิบัติตนที่แสดงให้เห็นถึงการกล้าตัดสินใจ รู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนั้นด้วยตนเอง พึงพอใจ ยอมรับการกระทำของตนเอง และตั้งใจทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จ ความรู้สึกดีใจเมื่อครูและเพื่อนๆ ชมเชยจากกิจกรรมในการเล่นในในห้องเรียน ทฤษฎีโรเจอร์ (Roger) และมาสโลว์ (Maslow) เห็นว่าความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กนั้น เกิดจากความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เกี่ยวกับงาน ถ้าเด็กได้รับรู้ว่าประสบการณ์ที่เขาได้รับนั้นทำให้เขามีค่า มีความสำคัญเป็นที่ยอมรับของคนอื่นและคนอื่นมีความรู้สึกที่ดีต่อเขา เด็กก็จะมีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนในทางที่ดี และความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนในทางที่ดีนี้ จะเป็นตัวกำหนดให้เด็กได้แสดงลักษณะและพฤติกรรมที่เรียกว่า เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จึงก่อให้เกิดแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลิกภาพในการแสดงออกของเด็กปฐมวัยสามารถประสบความสำเร็จในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้เร็ว กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจและมั่นใจที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จได้ตามที่ตนเองต้องการ ในขณะที่เด็กปฏิบัติ (อารี เกษมรติ, 2546) การจัดประสบการณ์ที่ดีนั้น ควรให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อเด็กจะได้เรียนรู้วิธีการปรับตัวให้เข้ากับสังคม มีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ และควรให้คำชมเชย ให้กำลังใจในความสำเร็จจากการทำงานหรือการทำกิจกรรมเพราะจะทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ฉันทนา ภาคบงกช (2546) กล่าวว่าลักษณะของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ~~ว่า~~ โดยทั่วไปจะมีความกล้าในการแสดงออก กล้าตัดสินใจ และมีความมั่นใจที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จได้ตามต้องการมองโลกในแง่ดีปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้และมีความรับผิดชอบในหน้าที่สูง

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น โดยผลการศึกษาและเปรียบเทียบการจัดประสบการณ์วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การใช้วรรณกรรมและนิทานสร้างสรรค์นี้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี ผู้ที่สนใจศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการความสนใจที่ต้องการศึกษาและกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมให้แก่เด็กปฐมวัยได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ครูต้องให้เด็กได้แสดงความคิดและการกระทำอย่างอิสระ ยอมรับฟังความคิดและจินตนาการของเด็ก ให้แรงเสริมด้วยการพูดให้กำลังใจ ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและอยากร่วมกิจกรรมมากขึ้น
2. การจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานและวรรณกรรมครูต้องจัดหานิทานที่หลากหลายชนิด เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจการให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการเล่านิทานก็จะช่วยส่งเสริมเด็กให้เกิดความกล้าแสดงออกและมั่นใจในตัวเอง เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง
3. การจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานและวรรณกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นครูจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้คอยกระตุ้น และให้กำลังใจโดยการแสดงการยอมรับการเล่านิทานของเด็กด้วยสีหน้า น้ำเสียง และคำพูดที่เสริมแรงก็จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจและอยากร่วมกิจกรรมมากขึ้น
4. ครูปฐมวัยควรตระหนักถึงการสังเกตและการจดบันทึกพฤติกรรมของเด็กในแต่ละวันเพื่อให้ทราบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ควรใช้วิธีการสอนแบบใดให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็กที่ครูต้องการปลูกฝังหรือปรับปรุงพัฒนาพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลการจัดประสบการณ์วรรณกรรมและการเล่านิทานสร้างสรรค์ที่มีผลต่อการพัฒนาในด้านอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น คุณธรรมจริยธรรม การมีวินัยในตนเอง
2. ควรมีการศึกษาผลการเล่านิทานที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมซึ่งมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.
- แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. (2531). การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันและอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแตกต่างกัน. ปรียานุพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉันทนา ภาคกงข. (2546). เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการ “เทคนิคการพัฒนาความเชื่อมั่นและความคิดสำหรับเด็กปฐมวัย”. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดารารัตน์ ทัพโต. (2554). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บังอร ศรีกาล. (2553). ผลการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน. ปรียานุพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ดุสิต ภูมิอินทร์. (2558). เด็กกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. นนทบุรี: ศึกษาสาส์นมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการ
สอน.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7) กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทาง
การศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2535). การเล่นเกมของเด็ก. เอกสารคำสอนวิชา ปว. 333. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2540). ดนตรีและกิจกรรมเข้าจังหวะสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สวนา พรพัฒน์กุล. (2520). รายงานการวิจัยฉบับที่ 2 เรื่องความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. (2545). การวัดและประเมินผลแนวใหม่เด็กปฐมวัย. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษา
ปฐมวัย. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____ (2538). แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- อารี เกษมรติ. (2546). ผลการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและศิลปะสร้างสรรค์ปกติที่มีต่อความ
เชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบทะนุถนอม. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุษณีย์ โพธิ์สุข. (2542). การพัฒนาความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
-